

BAJAI HIRLAP

Társadalmi Hetilap.

Megjelen minden vasárnap reggel.
Szerkesztőség: Városi bérház, I. emelet.
Kiadóhivatal: Kaza! József könyvnyomdája, hol az előfizetések
és hirdetések felvételnek.

Felelős szerkesztő és lapfőigazgató:
Dr. Lemberger Ármin.

Előfizetési árak
Egész évre 10 korona, félévre 5 korona, negyedévre
2 korona 50 fillér. — Egyes szám ára 20 fillér.
Hirdetések jutányosan számíttatnak.

Haladunk.

Az öröm készlet bennünket visszatérni városunk törvényhatósága legutolsó közgyűlésének egynemely határozatára, mert hosszú sovargás után végre olyan határozatokat hallottunk hozni, amelyek hivatva vannak városunk haladását előmozdítani, amelyek hozzájárulhatnak ahhoz, hogy a közvagyonosodás felé, bárha kis lépéssel, de mégis haladjunk. Ami után sokan epedtünk, hogy végre mozduljanak meg az illetékes tényezők az uton, amelyen a gyarapodás felé közeledünk, az végre testté lön, mert elhatározatott az új kórház építése, amelyben mintegy kétszáz betegnek lesz helye és elhatározatott a törvényszék visszaállítására iránt hivatalból megindítani az akció, mely hogy sikerre vezessen, mindannyiunk forró óhajta.

Más városok életében az ilyen határozatok úgy lehet nyom nélkül merülnek el a feledés tengerébe, de nálunk kell, hogy mélyebb nyomokat hagyjanak, mert valamint a milliomas nem sokat törődik azzal, ha vagyona pár garassal gyarapodik, és amint a nagy és legkivált gazdag városok életében, fejlődésében igen kevéssé tesz számot az olyan akció, amilyen bennünket oly igen megörvendtet, éppen úgy örül a szegény ember, ha vagyoni viszonyaiban némi javulást tapasztal és éppen úgy örülünk mi is, akik szegény kis várost képezünk. Mert szegények vagyunk, de nagyon. Megfogyatkozánk anyagilag úgy, hogy beállt nálunk a legnagyobb szükség, amely után a javulásnak el kell következni. Hiszszük is, hogy elkövetkezik, mert oly jeleket látunk feltűnni, amelyek nem csálnak és amelyek egy sebb, jobb jövődő előfutárjai gyanánt köszönthetők. Nem akarunk a sze-

mélyeskedés terére lépni és nem szívesen hozakodunk elő azzal sem, hogy már-már programmunk valóra válását kezdhessük üdvözölni, hanem konstatalni akarjuk a tény, hogy új regime köszöntött be azóta, amióta Schmausz Endre úr ő méltósága ült a főispáni székbe. Úgy látszik, mintha több cselekvést tapasztalhatnánk az újabb időkben, amely bár lassan, de mégis közelebb visz a boldogulás felé. Amiről nem mertünk álmodni sem, a helyi ipar megmutatta egy fényesen sikerült kiállítás keretén belül, hogy a régi erő meg van benne, hogy a fogyasztó közönség megteremtése esetén itt meg van a fogyasztásra méltó iparcikkek nagy tömege. Az új kórház, ha felépül kétségen kívül emelni fogja a fogyasztó közönség számát nemcsak a város határain túlról ide hozott betegek révén, hanem azokkal is, akik ennek okáért városunkat kénytelenek lesznek fölkeresni. Ha a törvényszék visszaállítása sikerül, aminek, mint igazságos és jogos kívánságunknak sikerülnie is kell, már nagy lépéssel haladtunk előre. De mindezek mellett nem szabad egy pillanatra sem figyelmen kívül hagyni régi óhajunkat, a dunai áthidalást, mert csak ez tetőzheti be azt a munkát, amelyet városunk regenerálása érdekében vívunk immár évek óta.

Tudjuk jól, hogy hosszú időn át kell fáradoznunk, mert titkos intrikákkal kell küzdenünk, mert intrikusaink zárt sisakkal harcolnak és ellenvetéseiket meg sem ismerhetjük, de meg nem szününk igazainkat hangoztatni addig, míg azokat nem látjuk valóra válni.

Amidőn tehát örömmünknek az elért haladás fölött kifejezést adunk és hálás köszönetünket tolmácsoljuk főispánunknak az ő lankadatlan buzgalmaért, amelylyel

igazainkat érvényre juttatni igyekeznek, kérve kérjük, karolja fel minden ügyünket, segítsen bennünket igazaink eléréséhez és szeressen magának ércznel maradandóbb emléket városunk polgárainál, akik meg nem szünnek hálával emlegetni az ő nevét.

M.

Perlaki Eleonóra asszony hangversenye.

Hajdan valamikor Baja város is vendégszerető otthona volt a zene nemes kultuszának. Azóta a modern irányzat ledöntötte a régi bálványok szobrait és ma már nálunk a zenét majdnem kizárólag azon hivatásbeli zenészek képviselik, kiknek fáradhatlan munkássága tartja egyedül ébren a zenekedvelésnek ugyancsak hamvadó zsarátját — A zenemivelésnek egyik ily lelkes képviselője Perlaki Eleonóra asszony, ki folyó hó 8-án a „Nemzeti Szállóba“ dísztermében egy minden ízében pompásan sikerült hangversenyt rendezett tanítványai és néhány zeneműkedvelő szíves közreműködése mellett.

Kész örömmel számolunk be a zenei eseményről, mert tudósításunk elején őszintén üdvözölhetjük a ritka agilis zenetanárnőt azon fényes erkölcsi siker alkalmából, melyet ezen hangversenye által magának kivívott.

Dalmann Ella, Pollák Bella, Rosenberg Adrienne és Wiesel Mariska kisasszonyok nyitják meg a hangversenyt. — Amint a dobogóra lépnek ugyancsak rázafólnak a görög hitrege ama ósdi felfogására, hogy a gráciák csak *hármán* voltak. — Wagner Richárdtól a „Nyitányt“ adták elő a „Tannhäuser“ című dalműből, oly szabatos, kecskedés és összevágó előadásban, hogy játékok fényes tanubizonyosságot szolgáltatott mesterajúk kitűnő tanmódszere mellett. Valóságos virágerdő és meg-megújuló teps jutalmazta a kedves quar-

TÁRCZA.

Reb Izrael.

Írta: Bodrogi Lajos.

— Muki, nekem is egyet.

Még ki sem mondta, a fúrge lába pinczér már sarkon fordult és rohant lelkendezve.

Kiléte a szeme villanásából, az inyeskedő nyelésből, hogy a nagyságos doktor ur megkívánta a barna lében gőzölgő „Him mit Niernt“-t. Az obligát, kétséges színű asztalkendőbe burkolt „bestek“-kel együtt éppen most helyezte a doktor ur szomszédjának szuverén közömböséggel görbülő orra anyekába.

— Pompás; jó borsós és nem tulságosan zsíros, ümmögött a szomszéd, Váralljai Izidor, takarékpénztári igazgató ur, miközben finnyás újj-fénczolatással dobta a bizonytalan színű asztalkendőt a széke alá. Ebben a fészeken sohasem tanulnak meg mosni, tette hozzá megvetéssel.

— Ilyen „kákán nincs mi csomót keresni,“ szójátékozott a doktor, a mint hálás kézzel emelte le a Muki tenyeréről a füstölgő tányért és a vivil-sector élvezetével kevergette a barnás vesedarábokra eszmésodó szürkés-barna idegduczokat, egy nem rég boldogult süldő szellemi életének egész mechanizmusát.

Dr. Barnafi Béla nagy gourmand volt teljes életében. Már gyermekkorában letette a Nathan nevet mert a „gyoma“ nem szívélhetette, a mint nevelve szokta emlegetni ma is ezt a régi szó-játékát. Egyéves önkéntesnek is csak azért állt, hogy a katonai fegyelem kérelhetetlenségével mentegesse étvágyának újságok utáni epekedését. Az „öreg zsidók,“ a mint születel nevezte, halálisan megunták vele a vöröshagymával bőven illusztrált

babos marhahúst, a „söletet“, a tejfel anathemájával megvert mazsolyás metéltet, a „Kuglüt“, a szombati száraz fonatosat, a „Cholé“-t, meg a lisztel töltött kövér pulykanyakakat, a „Hals'-t.“ „Katonának mindent meg muszáj enni“ — írta az öreg pálinkafűzőnek — és a pokolbeli kinok édes borzongásával evett a kámban először életében hideg füstölt kolbászt, pirosan mosolygó sonkát, barna héjból omló buja tőpörtyűs pogácsát.

Mire aztán nekiment a doktorátusnak meg az ügyvédnek és szerencsésen levágta mind a kettőt, modern ember lett belőle egészen.

Annyit sem törődött már a „Kibus“-sal, a szombati bilikomáldással, mint jeles kollegája, a híres bibornok ügyvéd, Pierre de Fusigny a „Dominus vobiscum“-mal; elfelejtette egészen a „mezumen-benschen“-t, az étkezés utáni imát, akár híres utitársa in corpore juris, Pierre de Brehan tisztelendő ur a „Pax vobis“-t. Nem hiába lett nagykoruvá már tizenhárom éves korában és vehetett részt az esthajnali Mincha imán, hova sokszor betuszkolták székségbeli tizediknek, volt annyi esze hozzá, hogy ügyvédi diplomájával zsebében teljesen szakítani kell a kenetes-iratos multtal és felfegyverezni magát a modern európai ember ezilinderével, Ferencz József kabátjával, kecskeszakálával és a nagy tömegeknek való minden hókusz-pókusz szuverén megvetésével.

Híres prókátor lett belőle abban a kis városban, melynek egyik süldőjét ime miatta trepanálták. Még az agyvelő falatkákat jóízűen eszmésogattja, meg-megvillan gyémántos gyűrűje, meg-megesendül tündöklő aranyláncza és bekateknős szemüvegén át fonséges önérzettel várja és követeli, hogy jelenlevő hivei és kliensei unisono zengedezzenek pátronusának, Szent Ivónak dieshimuszát:

Advocatus et non latro,
Res miranda populo.

De nem zengedezik mostanság. A takarékpénztári igazgató is, meg a „Kék Medve“ gazdája, Braun Mayer ur is nem a jovialis fiskálist látják most benne, hanem a szigorú hitközségi elnököt, a ki velük együtt fog törvényt ülni még e nap délelőttjén a község nemrég választott rabbija, dr. Szelid Izsó fölött.

Mert tudni kell, hogy a rézküti neolog zsidóközség dr. Barnafi Béla urat előbb választ érdemes multja miatt elnökének választotta meg.

És még jobban kell tudni, hogy Braun Mayer, a rézküti zsidóság egyetlen orthodox tagja a dr. Szelid Izsó megválasztásában csak azért nyugodott meg, mert bájos Lea lányának harminczöt év óta tulságosan hosszú haját az új pap számára szeretle volna mielőbb tövig lenyírni. A jövődő papné szép fűrtörsre kikolnizott szöszke parókáját mindjárt a választás után a legügyesebb és leghihűbb turkai borbélylyal meg is csináltatta.

Fájdalom, innen-onnan egy esztendeje immár.

Ez a fájdalom tört ki a buzgó férfiú torkán, a mint az elötte álló vizes poharat körülíre, így szólt:

— Eljöttem az urakért, hogy mielőbb a gyűlésbe jöjjenek. Szembe nézek a botránynak, mely ime azt mondja majd, hogy az öreg „Kék Medve“ keresztény asztalhoz ült és nézte, hogyan eszik a nép vénei a tréfit. De hát ez az urak lelkiismeretének a dolga; az én üdvösségem miatt ehettek akár bekacozombot és kirántott csörgő kigyót. — De a papomnak — és öklével nagyott ütött az asztalra — a papomnak nem szabad. Ha ő teszi, elvész az instituezió, a sok ezeréves intézmény, melynek ereje tart minket össze egyedül.

A míg beszélt, éhes szemekkel vizsgálta a csemesegő elnököt. Nagyokat nyelt közbe-közbe, míg végül a martír lemondásával fordult Mukihoz és szólt szelid, szemrehányó hangon:

tett szép előadását. — Ezután *Bruck* Aurel egyetemi hallgató, kit közönségünknek mint jeles szavaltót már volt alkalma megismerni, szavaltta el nagy bravúrral és mély érzéssel *Jókai* Mór „A lengyelek fehér asszonya” című költeményét. Szereklán megeredemlő a süri taptot, a mely szavaltata után felhangzott.

Ezt követte *Buda* Jenő ur gondokajátéka, ki *Galdernanntól* „Le rêve” és *Offenbachtól* „Musette” című zenedarabokat adta elő nagy teltség mellett, *Dallmann* Ella k. a. szép zongora kísérője mellett. — Majd *Schliff* Ella k. a. énekelte esengő, iskolázott hangon Magyar dalokat és *Serley* Remény keringőjét és méltán reaszolgált arra a fel-felhangzó tapsra és kihívásokra, melyben a közönség sikerről énekeért részesítette.

Rokonszöves arczu, rövidszoknyás leányka lép most a pódiumra, kin meglátszik, hogy még nem nyitotta el az iskolai cipőket. És ez a kis leány — *Rosenberg* Adrienne k. a. — valóban bámulatba ejtette a közönséget azzal a brilláns technikával és azzal az otthonossággal, a melylyel a zongorát kezeli, a midőn *Chopin*től a „Grande valse”-t eljátszotta. Zúgó tapsvihár kell szép játék nyomában.

Ezután *Tschutschegg* Emil ur játszott hegedűn meleg érzéssel és a hangszer mesteri kezelésével, *Paolo Felis*-től *Calma* és *Humoresque* ez. darabokat és *Hubay*tól „A cremonai hegedűst” adta elő. — A közönség valóságos élvezettel hallgatta a kitűnő játékot és nem fukarkodott szívés elismerésével.

Majd *Pollák* Bella és *Wiesel* Mariska k. a. játszottak két zongorán *Rubin*-teintől a „Nagy magyar fantaziát” pompás, nagy gyakorlatosságra való előadásban; a hangversenyt *Buda* Jenő és *Tschutschegg* Emil urak és *Perlaki* Eleonóra asszony játéka rekesztette be, kik mindvégig gyönyörű összhangban hegedűn, gordonkán és zongorán *Hummeltől* egy triót adtak elő.

A jeles zenetanárnőnt halás tanítványai a hangverseny alkalmából lelkes övatezőkben részesítettek, amennyiben szép ezüst babékoszorút nyújtottak át neki.

A hangversenyt tánc követte, melynek csak a hajnali órák vetettek véget.

— r.

Helybeli és vidéki hírek.

Erzsébet királyné emlékezete. Hatfőn volt második évfordulója Erzsébet királyné asszony szomorú elhalálzásának. A róm. kath. plebána templomban gyszüsteni tisztelet volt, a melyen a városi tisztikar és az összes helyben székelt többi hivatalok és tanintézetek testületileg jelentek meg. A gyászmisét *Vojnits* Dániel apátplebánus celebrálta fényes papi segédlettel.

— „Kellner, mir á ánsz.”

— Hát igazán trefit eszik a papunk, kérdezi szent felháborodással az igazgató ur, kecses modorral gyújtva rá a szombati napra külön kiemelt szivarjára.

— Azt mondják, — sugja bizalmasan a „Kék Medve” — hogy a mikor botanizálni megyen, mert erre az istentelenségre is rátanították abban a központi szemináriumban, a hol esupa pogányokat nevelnek: paprikas szalonnát esavart a lapjába. Mert hát újságot is olvas az önök modern papja!

— Hallatlan, kiáltanak jobbról-balról.

— Ha tuloznak is, folytatja a „Kék Medve”, az majdnem bizonyos, hogy a multkor turócsuszát fözetelt magának a sikszelével, a szolgálójával, a ki hozzá tulságosan — esinos és fiatal. Fájdalmasan mosolygott — és Leája parókájára gondolt.

— Turócsuszát — és pörecezel? — kérdezi egyszerre az ügyvéd és igazgató. És mint a kik egyet gondolnak, egyszerre sugják a Muki fülébe:

— Aztán ebédre turócsusza legyen ám, jó böven körül pöreceztve.

— Hát talán annyira még sem sülyedt az istentelenségben, felelt *Braun Mayer*, miközben nem tudni miért, de esomót kötött a kendőjére; de az majdnem bizonyos, hogy zsiros is volt, tejfeles is volt.

— Zsiros is volt, tejfeles is volt, kiáltja az elnök szent rémülettel.

— Aztán meg illetlen sötápalézával jár; nem az a szép, gömbölyű, vaskos markolatú, mint a volt tisztelendő uré, melyet, ha a feglára boesított, keltterpedt az menten. Fiatal emberes allűrjei vannak egészen!

— Hiszen még csak huszonnégy esztendő, próbálja mentegetni a takarékpénztári igazgató,

A baja báttaszéki áthidalás. *Dr. Lázár* György Szeged város országgyűlési képviselője, az áthidalás egyik lelkes előharcosa, ezen ügyben a következő levelet intézte lapunk felelős szerkesztőjéhez: Igen tisztelt Uram! A II. kereskedelmi congressus határozatainak végrehajtásáról szóló elnöki jelentésből olvasom, hogy a *baja-báttaszéki áthidalás* dolgában a szegedi congressus határozatát majdnem minden kereskedelmi és iparkamara támogatja. Minthogy ez ügyben az 1901-iki költségvetés képviselőházi tárgyalásán felszólalni szándékozom, felvetem a kérdést nem jó volna-e odahatni, hogy e kérdés — mint eminenter kereskedelmi érdekű — a *miskolci* kereskedelmi congressuson is szólna jövőn s ugyanez ügyben újabb kérvény adassék be a képviselőházhoz? Szíves válaszát kérve maradtam Bpest, 1900. IX. 13. igaz híve *Dr. Lázár* György s. k. Lapunk felelős szerkesztője ennek következtében kérelmet terjesztett a *miskolci III. országos congressus* elé, indítványozva, hogy a congressus mondja ki, miszerint az áthidalás parancsoló és elodázhatlan szükségesség és határozza el, hogy annak létesítése érdekében új kérvényt és illetve indokolt felterjesztést intéz a képviselőházhoz, az özkormányhoz és a m. kir. kereskedelemügyi miniszterhez. Együttal felkérte a képviselő, hogy ezen ügyben aegise adt egy újabb nagyszabású mozgalmat tegyen folyamatba.

Uj albirói állás. A bajai kir. járásbírósnagúnál új ideiglenes albirói állást szerveznek, melyre a pályázatot közelebb kiírják, minthogy az igazságügyminiszter elhatározta, hogy a *Bardóc* Sándor kir. járásbíró halálával megüresedett járásbírói állást egyelőre be nem tölti.

Törzstiszti tanfolyamra való vezénylés. *Báró Zech* Colbert helyben állomásozó honvéd huszár százados és a II-ik század parancsnoka, a tisztikar egyik legképzettebb s legintelligensebb tagja, ki a polgári társadalomban is általános szeretetnek örvend, mint sajátjával értesülünk, városunkból távozik, a mennyiben a törzstiszti tanfolyam hallgatása végett családjával Budapestre teszi át lakhelyét. A 2-ik század parancsnokságát *Schnitzler* Károly százados veszi át.

Adomány. *Perlaki* Eleonóra asszony a f. hó 8-án általa tartott hangverseny jövedelméből 90 koronát juttatott a Baján létesítendő árvaház alapjára.

Hazajöttek a katonák. Mozgalmasabb lett Baja városa. Hazajöttek a helyben állomásozó katonák. A gyakorlatok véget értek, lefújták a manővert.

A kalocsai érsek aranymiseje. Császka György kalocsai érsek f. évi szeptember 21-én üli meg ötvenéves adozári jubileumát és tartja meg nagy ünnepséggel aranymisejét. Erre vonatkozólag a káptalan és a papság nagyszabású előkészületeket tesz. Majorossy János limini felszentelt püspök, kalocsai érseki helynök lelkes hangú körlevelet intézett a kalocsai főegyházmege papsághoz és híveihez. Ebben ékes szavakkal meltatja Császka György érsek papi és hazafiai érdemeit, amelyeket az agg főpásztor 50 éves papi pályáján mint fogymasimti tanár, herezognimasi titkár és földigazgató, majd kanonok, tizenhat évig mint sze-

pesi püspök és immár tíz éve, mint kalocsai érsek szerzett. Elrendeli az érseki vikárius, hogy a főegyházmege összes templomaiban hálaadó isten tiszteletet tartsanak, arra hívják meg a hatóságokat. A kalocsai aranymise Pest-vármegye, Bács-Bodrog vármegye, Baja, Szabadka, Zombor, Újvidék sz. kir. városok, valamint a kalocsai érseki tartományhoz tartozó nagyvárad, esanádi, erdélyi egyházmegyék, a székesi püspökség és az esztergomi káptalan küldöttség által lesz képviselve. Eddig körülbelül 300 vendég érkezését jelentették be. Az ez alkalomból városunkban tartandó szent misén f. hó 21-én helybeli zenekedvelők *Führer* C. misejét adják elő. Ezen kívül a *Gradu*alera beteteli *Bauer Salve Regina*t (nyolcszólamú énekkarra zene- és orgona kísérettel) offeratoriuma pedig egy *Pater noster* ez. terzetet — eneklik: *Beczássy* Gyulane, *Melles* Károly és *Kollár* Agoston urak — adnak elő.

Törvényszék visszaállítása. A kir. törvényszék visszaállítása tárgyában benyújtandó memorandum elkészítésére kiküldött bizottság tegnap délután *Dr. Hegedűs* Aladár polgármester elnökléte alatt ülést tartott, melyben a memorandum kidolgozásával lapunk felelős szerkesztőjét *Dr. Lemberger* Armin th. tisztí ügyészt bízták meg.

Eljegyzés. *Kramár* József es. és kir. hadnagy az Eszéken állomásozó 78-ik gyalogezredben f. hó 12-én tartotta eljegyzését *Dujmovits* Emmy kisasszonnyal.

Szüreti multság. A bajai kath. Legényegylet 1900. évi szeptember hó 23-án (Vasárnap) a Preinajeri Pal-féle vendéglőben zártkörű, táncvigalommal egybekötött jótékonyezélu szüreti mulatságot rendez. Belepő díj személyenkint 80 fillér. Kezdeté este fél 8 órakor.

Halálozás. *Mészáros Hungady* Antal építőmester és törvényhatósági bizottsági tag, f. hó 9-én hosszas szenvedés után életének 61-ik évében elhalt. F. hó 10-én délután 5 órakor temették nagy részvet mellett a közszeretben állott férfiú.

Kinevezés. *Báró* Vojnics István vármegyei főispán *Werner* Hugó végzet joghallgatót vármegyei közigazgatási gyakornokká nevezte ki és szolgálateltételre a bács-almási járási főszolgabíró mellé rendelte ki.

Tűz Matheovicson. E hó 5-én *Matheovic*s községhez tartozó Ujmajor pusztában, mely *Pollák* Armin magyirtokos tulajdona, tüzeset történt. Egy 24 öl hosszú zabszalma kazal véletlenségből kigyulladt egyik végén. A tűz másnap reggeli 7 óráig tartott és sikerült annyira lokalizálni, hogy csak 10 öl égett el.

Uj kolostor épület. Bács-Topolyán 26541 kor. költségelt új kolostor épületet emelnek. A versenytárgyalás f. hó 17-én lesz a topolyai r. kath. plebána lakban.

Személyváltozás a jegyzői karban. *Mach* János, Bács-Madaras község aljegyzője eddigi állásától megvált és az ó-közisai aljegyzői állást foglalta el.

könnyeben lebegtetve vaskos gigerli-botját ötven éves ujjai között.

— Fiatal ember? — kérdezi dühtől kipirult arezezal *Braun Mayer*. Hát lehet-e a pap, a mi népünk papja fiatal? Hát a Talmud rengetegeinek bejárása nem tette bölesesé, öreggé? Hát nem volt-e böles már 11 éves korában *Reb Maimon* Salomon, a ki később elhagyta hitét, istenét és feleségét; hát nem 11 éves korában hazasodott-e ez a híres fileoz *Reb Maimon* és nem volt-e már már tizenmegy éves korában boldog apa? Bizony so wahr ich leb, huszonnégy éves korában aggyatyan lett már az, a ki egész Lengyelország összes talmudistáit lefozte a nagy kérdések megfetéésével.

— Hát hiszen, veti közbe *Barnafi* Béla, a mi doktorunk is nagy Talmud-tudós. Fényes bizonyítványt hozott magával a szemináriumból. Modern talmudista, a ki az akad, a khaldeai, az arab, az ó-föníciai nyelvekben egyaránt jártas. Hitbeli tudományát a jelenkor tudása világosítja meg. Ismeri a görög és a római kulturát; eredetiben olvassa *Aristophanest* és *Plautust*; lelkesül a *Shakespeare* szépségére és a *Voltaire* szellemén; csodalja *Petőfit* és imádjá *Aranyt*.

— Faragott istenek ezek egy igazi zsidó-papnak, a kiket imádnia tilos. *Reb Maimon* meg nem ismerte a magok görögjeit és volt már öt gyereke, de meg is tudta fejteni a bámuló zsidó-ságnak a nagy kérdést: „Hány szál vörös szőrnék kell lenni egy fehér tehénben, hogy megszűnjék fehér lenni és vörös legyen?”

— Hát hánynak? Kérdezik kíváncsian.

— Egygyel több vörösnek, mint fehérnek, felelt büszkén *Braun Mayer*. — Ne ment volna a boldogtalan soha el a munkási *Jesivából*, maradt volna meg örökké a *Leib Beer* tanítványának, akkor nem *Aranyon*, hanem *aranyon* . . .

— Nagyon jó, nagyon jó, bölintott székbeli irigységgel a szójátéknak *Barnafi* Béla doktor.

— Igen, folytatja a „Kék Medve,” akkor aranykon törhetné a fejét. Tudná akkor, hogy szabad-e a hitű zsidóasszonynak szombatot megölni a böhöt?

— A böhöt? — Hiszen ezt mi sem tudjuk. — Mert istentelenek vagytok! De az instituczióknak nem szabad istentelenné válnia! Igen, a böhöt. Leibék *Munkács*on megfétették a nagy *Maimon* után ezt a kérdést is.

— Meg — és hogyan?

— Ugy, hogy a himet szabad, de a nőstényt nem!

— Bámulatos gyöngödsége az ösöknek a szép nem körül, kiált fel a vén igazgató!

— Bámulatos és hasznos, mert nem szabad egyben ezeret ölni.

De a mi papjaink, a *ti papjaitok*, kiáltja dühösen, nem értik már ezt a szép tudományt. Azt se tudja már némelyik, hogy a get levélnék éppen tizenkét sorból kell állnia — és megírják tizenkét és egy fél sorral! Nem tudják azt, „hogy a fivér özvegyem nem szabad feleségül vennie az ösnek, ha a háztetejéről a pocsoljába esett le” — egy szóval nem tudnak semmit, csak szépen darálni, magyarul prédikálni, fileozis erköléstant tanítani, főispánnál, püspöknél ebédelni.

— De azt már magam láttam, hogy ételhez ott nem nyult.

— No még az kellett volna, sonst keine *Schmerzen*? Népnök megbotránykozására csak nem iszik nyilt asztalnál pezsgőt és nem eszik *strassburgi* pástétomot nyilt asztalnál?

— De hátha ezzel is közelebb hozza a két társadalmat?

— Wie haiszt társadalom — és már most üvölti hangosan, a mit mond *Braun Mayer*! Én, te és ő, mi ti és ők ebétnök, ihatunk, beolvadhatunk, vagy be nem olvadhatunk a társadalomba, a mint tetszik, de a zsidó papnak nem szabad.

Díjtekvés. A bajai czellövész társulat kert-jében a múlt héten elmaradt díjtekvészt ma folytatják. Este táncmulásig.

Szerencsetlenség a Dunán. A D. G. H. T. Aluta nevű csavargózósének egyik zászlója az alsó malmoknál f. hó 12-én megszaladt és Köbling Antal malomának völgyhajóját sürölte úgy, hogy a keréklapát és a gerenda eltört. Emberéletben kár nem esett.

Lóverseny. A szeptember 30-iki zombori lóverseny igen érdekesnek ígérkezik. Sportmáink nagyban készülnek a versenyre, a melyre Bács-megye minden nevesebb istállója nevezni fog. Az ügétó versenyen részt fog venni Szemző István zombori nagybirtokos Tinkája, a mely magyar ló valóságos csodája bácskai tenyésztőnknek. Vele fog futni, ifj. Vojnics Sándor országgyűlési képviselő Parazsa, a mely belföldi születésű és amerikai és már számos versenyben győzött.

Uj nagy csatorna. Szeged, Szabadka, ez a két legnépesebb alföldi város ma holnap a fölött két versenyre, hogy az a Dunát-Tiszát összekötő nagy csatorna, mely Darányi földművelésügyi miniszternek kedvezzen eszméje s melynek az lenne a feladata, hogy a két folyam közti sík föld termőképességét fokozza, — hol torkoljék a Tiszába. Szeged azt óhajtatja, hogy egyenesen az ő belterülete mellett végződjék a csatorna, Szabadka viszont azon van, hogy az ő határa is bevonassék a csatornahálózatba. Ma egy hete Csongrádon és Kecskeméten a csatorna ügyében már értekezlet volt, honnan egy emlékiratot intéznek a földművelési és kereskedelmi miniszterekhez az eszme megvalósítása végett.

Verekedések. Balog János vasutas f. hó 12-én hetét barátságos Czach János sütőbőz egy kis barátságos diskurzusra. Beszélgetés közben összeveszték és verekedtek, miközben Balog Czachra forgóasztaltól rántott. Szerencsére Czach észre vette ezt és lefogta Balogot. A vizsgálat következtében Czach és Emma sőt-jános házban lakott Iktos István. Csütörtökön Kummerék ok nélkül ki akarták lakoltatni Iktosot, amiből olyan verekedés támadt, hogy Kummer súlyos fejszebek-től véreke maradt a csatáratán.

Öngyilkossági kísérlet. A bács-almási nagyvendéglő berljének, Scheib Györgynek a kimerője a múlt héten fölakasztotta magát. Bátyja ezt rögtön észrevette s a köteleit idejekorán elvágta. Azért akart öngyilkos lenni, mert felesége elhagyta.

Rablótámadás fényes nappal. Szomorú közbiztonsági állapotokra vall az az eset, amely szombaton délután történt Szabadkán a palicsi uton. Az eset részletei a következők: Radnics 19 éves parasztlány f. hó 8-án délután 6 órajában a palicsi uton gyamutlanul ment a szállókban lakó bátyjához. Ekközben hozzászédődt valami Matuschek Mátyas nevű többszörösen büntetett, rovtól multu belőre és beszédbe elegyedett vele. Együtt ballagtak tovább, miközben Matuschek kikerdezte, hogy hova megy s mi járban van. A mit sem sejtő Radnics elmondotta, hogy bátyjához megy, 300 frtot visz neki, mert vasárnap reggel vásárra akar menni, lovat szándékozik venni. Egyszer csak Radnics megállott arcával a kukoriczás felé s ezt az alkalmat felhasználta a gonosztevő, elővette bicskáját és egyszer hátba,

Ő azért van, mi azért fizetjük, hogy ő legyen az elő institució. Még ez az institució megvan, addig megvagyunk mi is; ha ez az institució, a betűnknek ez a hatalma vára összeomlik, akkor beolvadhatni beolvadhatunk ugyan egyenkint valamennyien, de visszaolvadni, ha úgy óhajtjuk, vagy ha úgy kell, nem lesz módunkban soha. Jegyezzék meg uraim: a libazsir meg a sólet a mi amphiktyoniánk.

— De mikor nem jó, jegyzi meg fanyarul az igazgató.

— Hát ön, meg én, ne egyék meg: de egye meg, és mást se egyék, a papunk, Ultimátumot kell eléje terjeszteni; vagy megházasodik, és felhagy az elesapott tanítónak lánya után való járással . . .

— Ah, a szép, szelid, ábrándos szemű Judit. Tegnap este is ott láttam a templom karzatán, esettentelt a nyelvél az igazgató.

— Az apját elesaptam, mondja félig magában a doktor, és van valami a hangjában, a mi bántódásra vall, elesaptam, mert feledékenységből szivarra gyújtott szombaton. Szegény Tököli Mórának a nyomoruság aztán addig rágta a szíve gyökerét, még belé nem halt. A derék Judit most varrásból tartja el az egész családot.

— No, talán még sajnálja is azt a pogányt? Kérdi gúnyosan a „Kék Medve.” Hát nem ön-e a Vorstand, nem önnek kellett-e elzavarnia? Igaz, ön is szivarozik szombaton, én is, a mióta maguk közé kerültem; de minket nem fizet a Kultus-gemeinde — mink nem vagyunk institució, velünk nem vész el az institució.

— Igaz, igaz, hagyják rá erősen.

— De elvész, folytatja hévvel Braun Mayer, ha megtörténik, hogy a mi papunk ennek a pogány lányának udvaroljon, vagy éppen feleségül vegye! Hát már azt sem akarjuk tudni, hogyan kell házasodni? A mi házasságunkhoz három kell:

másodszor pedig nyakba szurta Radnicsot, mire ez megtántorodott, de csakhamar észhez tért és védekezett a rabló ellen s mikor kezei közül kiszabadult, futni kezdett, de ellenfele utána, miközben Matuscheknek pénzlárczája kiesett. Ekkor már pedig többen jöttek az uton, Matuschek pedig félt, hogy elfogják és a kukoriczásba eltűnt, Radnics a rendőrsöghöz ment és előadta az esetet, azután pedig a mentők bekötözték a sebeit és nyomban megindult a nyomozás a rabló után, mindeddig azonban nem találtak meg, valószínű, hogy a kukoriczásban bujdosik. Az elejtett pénzlárczában volt Matuschek katonakönyve és innen tudták meg a tettes nevét. A nyomozás a legszelesebb mederben folyik annál is inkább, mert Matuscheket betéréses lópás miatt is keresik.

Faragó Ödön levele. Kinában élő földink, Faragó Ödön mandarin, aki állami főzabívatálnok, most nejevel együtt Csing-Kangban van, a honnan a minap levelet írt Salamon Dénes zentai kir. közjegyzőnek. A levélben azt írja, hogy semmiféle veszedelem sem fenyegeti őket már arról a környékről. Ha visszatérnének, akkor sem volna nagy veszedelem Faragóékra, mert minden intézkedést megtettek, hogy baj ne érhesse őket.

Sajtópör az iparkiallítás miatt. A nemrég megtartott szabadkai iparkiallítás epilógusa egy sajtópör lesz, a melyet dr. Reisner Lajos iparkiallításági biztos indított a „Bácskai Hírlap” ellen. Dr. Reisner Lajos és néhány iparos, a ki az ő gardájához tartozik, nagyon feldühödtek azon, hogy a Bácskai Hírlap kíméletlen kritikát gyakorolt az iparkiallításról, azt néhány nap alatt összehordott vásárnak mondotta és a kiállítás rendezőségét, különösen Dr. Reismert okolta, hogy az iparosok annyira felsültek a kiállítással. Egyik másik ezikkben pedig a sorsalással üzött visszaéléseket ostorozta és azon reményének adott kifejezést, hogy az 1904-ben tartandó megyei kiállítás ügyét ki fogják venni ennek a vezetőségnek a kezéből. Dr. Reisner a gardájához tartozó néhány iparost föllovalta, hogy a Bácskai Hírlap ellen tüntetést rendezzenek és mint a Szabadka és vidéke mai száma írja, ez már készülöben van. Dr. Reisner pedig sajtópört indított a lap ellen, becsületért és rágalmazás miatt. A Bácskai Hírlap ezikkében sem becsületért, sem rágalmazó kitételek nincsenek és az iparosok nagyobb része, kik a Bácskai Hírlap mellett foglalnak állást kíváncsian várják a további fejleményeket.

CSARNOK.

Halálos ítélet.

— Dramolette. —

Irta: Molnár Gyula.

SZEMÉLYEK:

Mórey Andor, tanár.
Hoós Matild, tanítónő.

(Szin: Hoós Matild egyszerű, de esimál butorzott lakása.)

I. jelenet.

Matild: (csengetést hallván, kinyitja a háttéri ajtót s belép) Andor.

Matild: (kezet nyújt Andornak, melyet az

a házasságközvetítő, a schadchen először: pénz — és nem ígért másodszor; a leány pedig csak harmadszor. Így kell megházasodnia dr. Szelid Izsónak is, mert ő nem a maga ura, mert neki nem szabad várnia, míg az ő szép kék szemébe, szöke fürtjeibe és oh botrány, kurtára nyírt szakállába és kipedert bajuszájába valaki belebolondul. A mi papunknak nem szabad szeretni, a mi papunknak meg kell házasodni, meg, a legrövidebb idő alatt, mert ha nem, úgy jár mint Tököli, a mlamed.

— Ugy pedig nem akar járni, szól az igazgató; mert ki tartja el akkor szegény, nagybeteg anyját, roskadozó öregapját, négy kis örv testvérét, a kiket olyan önfeláldozó szeretettel istápol?

— Ugy van, úgy van! Ha élni akarnak, meg kell házasodnia, különben schadchen, pénz, feleség és ezekkel az institució épsege, szentsége, sérthetelensége, — vagy uti laput a talpára neki is, meg a retyerutyájának is. Ha a jövő esztendei Színhasz-Thora ünnepén azt akarjuk, hogy barátságos *Vehaim*-mal, népünk *éjzenél* üdvözöljük, a fekete kávé már parókás menyecskejének kell megfőznie.

— És a következő év Színhasz-Thora ünnepén csakugyan parókás menyecske főzte dr. Szelid Izsó konyháján a fekete kávé: Braun Mayer leánya, egy-két hónappal előbb meg Lea kisasszony Vigan kezeintanak és l'chaimoznak a vendégek a feketekávé eszszékkel, de tisztelendő Izsó pap arczára a sok jó kívánság nem varázsol mosolyt.

A szakállát hosszúra megnövesztette, bajuszát vele összefolyatta, szép szökeből rozsdásra vált haját kusza csomókba hagyja lógni már. Szemében valami vízpára képződött, mely ott lebeg állandoan; azért is néz talán oly szomoruan, olyan lemondóan.

tiszteletteljesen ajkaihoz emel.) Olyan nehezen vártam.

Andor: (Lepleze mély fölindulását színlélt jó kedvvel.) Magától kitélik, kedves Matild, hogy aggódott miattam.

Matild: Jöjjön . . . ülünk ide. (A szoba egy izlésesen díszített fülkéjébe vonulnak és leülnek bizalmas tét-á-tét-ben.) Most aztán mindent el kell mondanom.

Andor: Nem, Matild! mindössze is annyit mondok, hogy Budapest egyik leghíresebb orvos tanárának határozott és jól megokolt véleménye szerint én vagyok a világ legegészelesebb embere.

Matild: (Tapsolva.) Hála Istennek! Nos ugy-e mindig mondtam. Képzelt beteg volt . . . Szobatudós, akinek az idegzetét megviselte a sok éjjelezés s asztal előtti görnyedés . . . Gyomrát megrontotta a tömérdek tanulás . . . fejét pedig olomnehézze tette a sok . . . sok tudás . . . Ugy-e, hogy így van?

Andor: Körülbelül . . . Mától fogva sokat kell levegőn lennem . . . Azután egy karlsbadi kura . . . Ez lesz a mi nászutunk. Ne féljen, nem lesz unalmas. Ki-kirándulunk a szomszédos fürdőhelyekre, Franzensbad, Marienbad . . . Megnézzük a történelmi nevezetességű Egert . . .

Matild: (Ujjongva.) Igen . . . igen . . . Mindent megnézzük . . . És e közben egészségre teljesen helyreáll . . . Ha tudná, mennyit aggódtam maga miatt . . . Istenem. Hét esztendő óta a völegényem. A bibliai pásztor se szolgált tovább a feleségeért . . . Hét esztendő! Több mint egy öröklet . . . És ez alatt mennyi gond . . . mennyi felelem . . . Mialatt vizsgáit tette . . . míg kinevezéshez jutott . . . aztán meg a fővárosba helyezték át . . . Akkor a saját előmenetelem . . . Mennyi lótas-futás, míg segédtanítónóvé választattam . . . s micsoda ssysfusi erőlködés kellett ahhoz, hogy „rendessé” legyek . . . Most aztán mindent elértünk . . . Van állásunk . . . egészen tisztas existenciánk . . . Hét évi várakozás után végre egybekelhetünk . . . Akkor aztán váratlanul előáll egy sápadt fantóm ugy-e, hogy csak fantóm . . . Már elszállt . . . Ködbe eszlik . . . Nincs . . . És mi végre valahára boldogok leszünk!

Andor: Ugy van, Matild!

Matild: De hát elmondott-e mindent az orvosnak? A gyakori indokolatlan elaléltágot . . . a tömérdek gyomorgöröcsöt . . . az álmatlanságot? És elmondta-e . . .

Andor: Dénes bátyám halálának körülményeit, nemde?

Matild: Igen, Andor . . . mert hisz ön azt tartja . . .

Andor: És ugy is van . . . Családunk törzfája évről-évre megtermi végzetes gyümölcsét . . . Olyan örökség ez, melytől sohasem fognak szabadulni az örökösök . . . Az kéne, hogy egyszer a

És nem is ám azért, a miért azt a munkás, kedves, dalos lányt még eltemetni se volt szabad mert hát a Dunába ölte magát. Hiszen van bőven most mindene, jámbor hívei halomszáma arasztják el ajándékokkal, kedves meglepetésekkel. Jólétben uszik maga, édes anyja, testvérei; minék is volna mindig arra a pogány lányra gondolnia?

Nem is gondol már rá, úgy határozta el erősen magában.

Téli éjszakákon egymásután tűzeli fel régi barátait: — Aristophanest, Horatiust, Plautust, Shakesperet, Aranyt, Petőfit, Kantot, Renant és Spinozát. Minek neki már mind ez a lom, a hiu világnak hiu tudományá? Az institució fázik, az institucióznak be kell fűteni — azért fizetik.

Befűt hát, melengeti mind azzal, a mi kedves, jó, nemes. Így majd esztendők múlva nem éri az ellenmondást ezse és rendeltetése közt. Mire szakállá övig ér, mire a papház udvarában a „Jom Kipur” előestéjén öt borzas fia eszaválgatja, lóbálgatja majd a feje körül az áldozati bűnbakot helyettesítő eszikket, hogy ez a sok „kaporesz” vigyen magával minden bánatot, minden büntetést: akkorra talán sikerül majd elfelejtenie, hogy ember volt, hogy tudós volt, hogy ezve volt, hogy hajdanában büszkén írta magát „Szelid Izsó dr.-nak” — hogy volt hajdanában egy szép, nagyon szép leány, a kinek az lett volna a rendeltetése, hogy Szelid Izsó papné asszony legyen.

Igy azonban sok-sok esztendő multán jó magából is Reb Izrael lett . . . ez a másik még Reb Izraelné! Mert az instituciók erősek — és összezuzzák a rendeltetéseket.

Mert nincsen bátorsága, vagy nincsen akaratának, hogy felekezete Luther Mártonja legyen.

A ki nem az egyes embereket, de az instituciót reformálta.

sors szekeréje akkorát sújtson a fa derekára, hogy gyökerestől kipusztuljon...

Matild: Már ismét keserű... Hálálkodnia kéne a gondviseléshez, hogy az átok egy generációra már most betelt s nem kíván több áldozatot.

Andor: Jó... Legyen önnek igaza Matild. Ne beszéljünk többet erről. Ön művelt, okos lány... tanítónő... Nem fog ideges felelemmel kitérni a kérdés elől, melyet föl akarok vetni...

Matild: O — ha amint mondani szokták — csak akadémikus jellegű...

Andor: az, Matild... merőben akadémikus. Látja, én lelkiismeretes és szorgalmas ember vagyok. Nem öndieseret okáért mondom. Figyeljen rám.

Matild: Egész odaadással figyelek.

Andor: Mikor... mintegy félv év előtt váratlanul és első ízben nyílt át egész valómon egy sajátságos, titokteljes fájdalom... mintha az organismus egy léncszeme pattant volna ketté s a résen át a halál kandikált volna be... Akkor egy új studium nyílt meg előttem... Egy képzelt baj eredetét... természetét... lefolyását... szóval, hogy orvosi műnyelvet használjak... tanulmányozni kezdtem a „Körismé”-t...

Egész könyvtárat szereztem be magamnak mindenféle rákos betegségek fölismerése s annak lefolyására nézve... Azt hiszem, hogy megközelítem a tudást az én mai professzoromnak, akivel óráhosszat vitatkoztam ma a képzelt bajról s talán sejtelve se volt arról, hogy minden elejtett szava kales volt számomra, melylyel betegségem titkát felderíteni segített... De ne többet erről... Hiszen ezzel végeztünk egyszerűen... De mikor még nem láttam egész világosan... volt okom azt hinni, hogy Dénes bátyám sorsára jutok...

Matild: Szegény, jó Andorom! Leolvastam ezt gyakran az arcáról... s együtt szenvedtünk.

Andor: Dénes bátyám igen sok testi és lelki gyötrelmet közepett vált meg az élettől... Özvegycet és árvákat hagyott maga után... Özvegycet igen jelentéktelen nyugdíjat húz... A gyerekek sok gond és nélkülözés között bizonytalan jövő elé néznek... Erre gondoltam mialatt a mi egybekeletünk kizűzött napja váltig közelgett... Végzetes és borzasztó kérdés tárult elém! Ha bajom, mely még lappang a szervezetben egy s ugyanaz volna Dénes bátyámmal... s csak néhány szenvedésteli év áll előttem, mely idő alatt meg fogok nőszülni... mert hisz ez képezi életem legnemesebb programját, melynek megvalósításáért hét évig küzdöttem, mint Jakob Rachel-ért... Nos... ha e néhány év lefolyása után ugyanoly hosszú s kínos betegség vízne a sirba, minő Dénes bátyámat eltemette... vajjon-e bizonyosság nem ró-e reám olyan férfias kötelességet, melynek teljesítése végzetes...

Matild: Ne folytassa, én tudom mire ezélez... Felelek nyomban. Az öngyilkosság minden körülmények között megvetendő és elítélendő.

Andor: Ó, kedvesem... Csak lassan! S talán igaza lehet... De az adott esetben... Lássuk csak! A halál esírmagvával e rossz organizmusban csak nem szabad megőszülni... Ugy-e, hogy ez semmi ketséget nem szenved? Nyomorult ember volna képes pillanatnyi gyönyörökért egy egész életre szóló szenvedésbe taszítani bele nő s talán gyermekeket is... De ha valaki hét évig küzdött... várt... sóvárgott a boldogság után s végre elérte... Csak kezét kell kinyújtania... Jó! Nem nyújtja ki... De hát mi történjek a másik féllel... A hü... az odaadó menzasszonnyal... a szerelem és hűség e nemes martírjával... Szabad-e azt a lövőkörönát, melyet oly soká viselt honiloka körül újból s most már talán örökre feje köré fenni... Megmondani neki a valót... a mi egyértelmű rá nézve a megsemmisüléssel... Vagy titkolni mindent s elodázni hazug okokból a házasságot... E közben arra kényszeríteni, hogy a nő, aki szent odaadással esüngött szerelmi tárgyán, most üljön le kórággya mellé s várja be a kimondhatatlan véget.

Matild: (borzongva) Amit ön itt elmondott... az borzasztó... és én igazán nem is tudom...

Andor: Boecásson meg kedvesem... Igaza van... Miután a vihar elmúlik fejünk felől... már most ostobaság azt fejtegetnünk, hogy mi

lett volna: ha csakugyan külön... De látja... Én bevallom... mikor még nem láttam helyzetemet annyira megnyugtatónak... örvény szélén jártam... Igen, Matild... Ha az orvos szavai arról győztek volna meg...

Matild: Ne folytassa.

Andor: (Gyengédnen átkarolja Matild derekát s magához vonja, aztán mélyen szeme közé tekint.) Megvetett volna... Karhóztatott volna? Azzal az érzéssel kísért volna ki örök nyugvó helyemre, hogy nem helyesen cselekedtem, mikor ketté vágtam a gordiusi esemőt.

Matild: (Reszkette, fázva simul Andor keblére.) Ne képzeljen ilyeneket fölém!

Andor: Ah kedvesem... gyáván ki akar bujni a felelet elől... Én pedig nem tudok a lelkiismeretemmel megbekülni, amíg az ön ajkáról nem hallom, hogy az a halálos ítélet, mely már többé nem fenyeget... igazságos lett volna...

Matild: Ah... ilyenek maguk filozofusok... Töprengenek... Kutatnak akkor is, ha arra semmi szükség... De mi közöm van nekem a szomszédhoz, akinek a háza ég... Mert győtörjön az a borzasztó probléma, hogy nem kötelessége-e megmenteni a szunyádó családot, alyó hitvest s gyermekeket... habár ez alatt rá szakad is az égő tető...

Andor: Igen... igen... de a nő és a gyermekek megvolnának mentve... S azon felül a te képbeszéded nem is talál... Mert hisz a férfi is menekülhet... Holott itt...

Matild: Nos — igazad van... Ez az eset súlyosabb... Ugy állítottad föl önkényűleg — hogy ne maradjon ut a menekülésre... Kizártál minden lehetőséget arra nézve, hogy valami jobbra forduljon... Problémád... Szerencsére probléma... A megoldás... nos, igen! Borzasztó... Nem tudok ellene mondani... De engedd, hogy fátolt borítsak reá... és soha... soha ne beszéljünk róla.

II. jelenet.

Mérey Andornál. A falak körül könyvszekrények vastag foliánsokkal teleakva. Asztal, szék és kereveten könyvek hevernek szanaszét. Éjfel van. Andor lámpa mellett íróasztalánál ül és ír. Majd befejezi levelét s bepeccéltve asztalára helyezi. Aztán kinyitja asztalfiókját, melyből töltött revolvért vesz elő. Leleki nyugalommal áll a tükör elé s a fegyver esővét halántékának irányozza. Egy dördülés s Andor holtan terül el a padozaton.

Irodalom.

Ifjuság — bohóság. Novellák. Székely Alfréd, városunk ifjúságának egyik kedves, fiatal tagja, ki még csak nem régen rázta le a magáról az iskola porát, fönti ezimen kis novellás kötettel lepte meg ismerőseit. Ifjuság — bohóság. Már a címze megmond mindent. Egy fiatal és tegyük hozzá, nem tehetség nélkül való poeta léleknek szárnybontása. Többnyire rövid lélegzetű darabok, melyekben itt-ott föl-föltűnnek még a kezdet nehézségei. De bátran elmondhatjuk, hogy a könyv minden darabja a tehetség határozott jelét viseli magán. Elbeszélése mindig friss, eleven és érdekes. Megfigyelései éles szemre vallanak és találók. Az egészen az ifjuság bája ömlik el, a tavasz rügyfakasztó lehellete érzik. A kis kötet legsikerültebb darabjai az *Ihus. Főz és feleség. Reméniszemeseztük* címűek, melyeket lapunk is közölt. Bátran tekinthetjük e kis kötetet Székely helletrista működése oly alapkövének, melyen neumo-kra búszke, fenyés épület fog emelkedni. Vederemo!

E — s.

Magyar Gazdák Zsebnaptára. Minden téren a gyakorlatiasság szelleme hódít. A gyakorlatiasság sehoh sinep annyira helyén, mint a gazdasági mindennapi életben, hol lépten-nyomon a észszerűségi szempont kell, hogy irányadó legyen. A gyakorlati használhatóság eszméje vezette azokat a gazdákat, a kik összeálltak, hogy egy igazán praktikus zsebnaptárt állítsanak össze, melybe a praktikus gazda, illetőleg gazdatiszt első följegyzéseit megtehesse. A Lévai-féle „Magyar Gazdák Zsebnaptára”, mely október hó közepén kerül ki a sajtó alól, a gazdasági üzletvitel első följegyzési könyve lesz. A szerkesztőség, mely csupa praktikus gazdából áll, arra törekszik, hogy e naptár minden tekintetben megfeleljen a prakti-

kus gazda igényeinek. Ezt el is fogja érni, mivel a szerkesztőség, mint az előszóban írva van, mindenki tanácsát a naptár észszerű berendezésére szívesen fogadja s így teljesen be kell válnia. A Lévai-féle Magyar Gazdák Zsebnaptára díszes és tartós bekötésben kerül a könyvtárcsra és az ára csupán 2 korona leend azért, hogy mindenki megszerezhesse, a ki egy praktikus jegyzőkönyvet akar zsebében hordani. A naptár Lévai Mór könyvkiadó-hivatalában Ungvárt jelenik meg és minden jöhrű könyvkereskedésben is kapható lesz. A ki 2 kor. 20 fillert küld postautalványon a kiadóhivatalba, annak postán bérmentve fog megküldetni.

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS.

Mindazok, kik felejthetlen férjem végtisztességen fájdalommat részvétükkel enyhíteni szíveskedtek, fogadják ez uton is hálás köszönetemet.

Baján, 1900. szept. hó

özv. Hunyady Antalné.

Hirdetések.

Diamant Lajos áruháza, a városi palota sarkán, hol mindennemű ruhaszövetek

jöszinü. divatos mosó kartonok, batisztok, delének, minden divatos színekben raktáron tartatnak, továbbá színes selyem- és szövet fejkendők, függönyök és ágyterítők, szabó kellékek, muszlin, organtin, bélés szatenok bámulus

olcsó árakban kaphatók.

Egyedüli kizárólagos gyári raktára a bácskai vászon és gyöngyvirág vászon név alatt ismert legjobb minőségű vásznaknak.

10854. sz. alatt törv. védve.

6705. connex 4688. szám

tkv. 1900.

Árverési hirdetmény.

A bajai kir. telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy az árverést Dr. Nicolausz Béla bajai ügyvéd által képviselt Refle Antal bérregh lakós javára, — Matin Joza ellen 60 kor. 30k, ennek 1899. évi február sától járó 50% kamatai 25 kor. 80 fill. eddigi, 17 kor. 30 fill. ezuttal és a még fölmerülő költségeknek, továbbá esatlakozott beztáni takarékpénztár 200 kor. és járuléka, egy a esatlakozott Nuber Antal 97 kor. 82 fill. nemkülönb esatlakozott Lerity Márkó 652 kor. és 85. kor. 90 fill. egy esatlakozott Ripp Samu 165 kor. 46 fill. és jár. és esatlakozott Dékity Márton 83 kor. 20 fill. és jár. és esatlakozott Refle Antal 60 kor. és jár. és Bachrach Mózes fél 150 kor. és járuléka és 1000 kor. és járuléka és esatlakozott Dr. Nicolausz Béla bajai ügyvéd 269 kor. 44 fill. és járuléka kikéltitése végett az 1881. LX. t.-ez. 144. 146. és 156. §§-ai alapján a szabadkai kir. törvényszékhez tartozó bajai kir. járásbírósg területén levő I. a bérregh 69. számú betétben felvett A. 1. 1—4. sorsz. ingatlansg végrehajtást szenvedőt megillető 1/4-része 148 kor. 50 fill. kikéltitási árban, — továbbá 2. a 1. sorsz. 786/1. hrszám. a felvett 1/4-ed részben végrehajtást szenvedett 1/4 részben Matin Jerkó társtulajdonos, 1/4 részben Matin Marín társtulajdonos és 1/4 részben kiskorn Matin Iván nevén álló egész ingatlanra 172 korona, — 3. a 1. sorsz. 794. hrsz. a felvett 1/4-ed részben végrehajtást szenvedőt, 1/4-ed részben Matin Jerkó társtulajdonos, 1/4-ed részben Matin Marín társtulajdonos és 1/4-ed részben kiskorn Matin Iván nevén álló egész ingatlanra 264 korona, — 4. a 1. sorsz. 797. hrsz. a felvett ingatlanok végr. szenvedőt ill. 1/4 részére 110 kor., — 5. a 1. sorsz. 798. hrsz. alatt felvett ingatlanok végr. szenvedőt ill. 1/4-ed részére 110 korona és 6. a 1. sorsz. 807. hrsz. a felvett egész ingatlanra 358 korona kikéltitási árban ezennel elrendeli és annak Bérregh községhezánál 1900. évi október hó 5-ik napjának délelött 10 óráját kitízi, amidőn a fennebb körtürrt ingatlan a kikéltitási áron alul is eladatni fog.

Árverezők tartoznak a kikéltitási ár 10 %-át készpénzben vagy óvadékképes papírban a kikéltitőnek átadni.

A kir. járásbírósg mint tkvi hatóság. Baján, 1900. június hó 29-én.

Temmer, kir. aljbíró.

8197. szám.
tkv. 900.

Árverési hirdmény.

A bajai kir. járásbíróság mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy **Dr. Fischhof Zsigmond** bajai ügyvéd által képviselt **Szeibert Károly** bajai lakosnak **Francsovits János József** felső-szent-iváni lakos elleni végrehajtási ügyében az árverést 283 korona tőke, ennek és pedig 171 korona után 1899. évi február 20-tól és 112 korona után 1899. február 27-től járó 6% kamatai 79 korona 80 fillér eddigi, 17 korona ezuttal megállapított és a még felmerülő költségeknek kielégítése végett az 1881. évi L.X. t.-cz. 144. és 146. §§-ai alapján a szabadkai kir. törvényszékhez tartozó bajai kir. járásbíróság területén levő

1. a felső-szent-iváni 261. sz. tjkvben A. I. 1. sor 267. sorsz. alatt felvett 340. 5. i. sz. ház és betelekre (melynek a 216. 217. kat. hrszámú birtok részletek felelnek meg) 814 korona,

2. a felső-szent-iváni 869. sz. tjkvben A. 1. sor 3425.a. hrsz. a. foglalt káposztás földre (melynek a 2994. 2995. kat. hrszámú birtokrészletek 3/16. része felel meg) 16 korona,

3. a felső-szent-iváni 1078. sz. tjkvben A. 1. sor 3425.b. hrsz. alatt felvett káposztás földre (melynek a 2994. 2995. kat. hrszámú birtokrészletek 3/16. része felel meg) 120 korona kiküldési árban ezennel elrendeli és annak Felső-Szent-Iván községhezánál leendő megtartására 1900. évi október hó 10-ik napjának d. e. 10 óráját kitűzi, a midőn a fennebb körülírt ingatlanok a kiküldési áron alul is eladatni fognak.

Árverezők tartoznak a kiküldési ár 10%-át készpénz vagy ovadékképes papírban a kiküldöttnek átadni.

A kir. jbiroság mint telekkönyvi hatóság.
Baján, 1900. évi június hó 26-ik napján.

Bencze Balázs.

kir. törvényszéki bíró.

6393. connex 2326. szám
tkv. 1900.

Árverési hirdmény.

A bajai kir. tkvi hatóság közhírré teszi, hogy az árverést **Dr. Bruuk Samu** bajai ügyvéd által képviselt **Loschitz Sándor** rigyiecai lakosnak **Petrányi Imréné szül. Trenka Verona** rigyiecai lakos elleni végrehajtási ügyében, 423 kor. 14 fillér tőke, ennek 1898. évi május 30-ik napjától járó 8% kamatai 80 kor. 60 fillér eddigi, 19 kor. 30 fillér ezuttal és a még felmerülő költségeknek, — nem különben esatlakozott **Dr. Reich Aladár** bajai ügyvéd által képviselt **Gál János** rigyiecai lakosnak 62 kor. tőke, ennek 1899. augusztus 20-tól járó 5% kamatai és 28 kor. költség, **Dr. Herman Adolf** bajai ügyvéd által képviselt **Hahn Jozsef**nek 346 korona tőke ennek 1899. október 9-től járó 6% kamatai 8 kor. 30 fillér óvási 1/3%-os váltó díj és 47 kor. 55 fillér költség és végül **Dr. Fischhof Zsigmond** bajai ügyvéd által képviselt **Czovrak Lyubomir** végrehajthatónak 41 kor. 10 fillér tőke, ennek 1900. január 3-tól járó 5% kamatai és 26 korona 30 fillér, továbbá **Dr. Herman Adolf** ügyvéd által képviselt **Bosányi Adolf** esatlakozott végrehajtható 832 kor. 32 fill. és jár. és esatlakozott **Dr. Löw Tivadar** budapesti ügyvéd által képviselt „Magyar Országos központi takarékpénztár” 2400 korona és járulékaik követelésük kielégítése végett az 1881. évi L.X. t.-cz. 144. §-a alapján a szabadkai kir. törvényszékhez tartozó bajai kir. járásbíróság területén levő és a rigyiecai 1006. számú tjkvben L. 1—9. sorszám alatt felvett 1/4-ed telekre 2713 korona kiküldési árban ezennel elrendeli és annak **Rigyicza községhezánál 1900. évi október hó 15-ik napjának d. u. 3 óráját** kitűzi, a midőn a fennebb körülírt ingatlanok a kiküldési áron alul is eladatni fog.

Árverezők tartoznak a kiküldési ár 10%-át készpénzben vagy ovadékképes papírban a kiküldöttnek átadni. Vevő köteles a vételárat három egyenlő részletben és pedig az első részletet az árverés jogerőre emelkedésétől számított 30 nap, a másodikat 60 nap, a harmadikat 90 nap alatt az árverés jogerőre emelkedésétől számított 5 % kamatokkal együtt a bajai m. kir. adóhivatalba befizetni.

A bánatpénz az utolsó részletbe fog beszámíttatni. A részletes árverési feltételek a hivatalos órák alatt a tkvi. hatóság irattárában és Rigyicza községhezánál megtekinthetők.

A kir. jbiroság, mint tkvi hatóság.
Baján, 1900. évi június hó 26-án.

Temmer,
kir. albiró.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség becses tudomására hozni, miszerint én a

maszirozás és tyúkszemvágási

szakmában teljes jártassággal bírok, melyre nézve Budapest székesfőváros elsőrangú fürdőigazgatótól **elismerő okmányokkal** rendelkezem, és a nagyérdemű közönség kívánatára **saját lakásukon pontosan esz-közlöm** szolgáltatatom.

Azon reményben vagyok, hogy kiszolgálásommal a n. é. közönség teljes megelégedését kiérdemelné fogom.

Becsés pártfogásukba ajánlom magamat

teljes tisztelettel

SCHUBERT MÁTYÁS

ujvilág utca 215. házsz.

Szegényeknek ingyen.

A BAJAI TAKARÉKPÉNZTÁR

BÉRHÁZÁBAN

egy a főtérre néző

4 szobás lakás kiadó.

811. szám.
v. 1900.

Árverési hirdmény.

Ahulirt bírósági végrehajtó az 1881. L.X. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a budapesti IV. ker. kir. járásbíróság 1900. évi Sp. VIII. 861/5. sz. végzése következtében **Dr. Lemberger Armin** ügyvéd által képviselt **Weiner és Grünbaum** javára **Kolozsváry László** ellen 85 kor. 40 fill. s jár. erejéig 1900. évi augusztus hó 14-én fogantatosított kielégítési végrehajtás útján felül foglalt és 1000 korra becsült következő ingóságok, u. m.: 2 fő nyilvános árverésen eladtnak.

Mely árverésnek a bajai kir. járásbíróság 1900-ik évi V. évi 965/2. számú végzése folytán 85 kor. 40 fill. tőkekövetelés, ennek 1899. évi július hó 27-ik napjától járó 5 % kamatai és eddig összesen 36 kor. 40 fillben bíróilag már megállapított költségek erejéig, végrehajtást szenvedett lakásán Baján leendő eszközösére **1900. évi szeptember hó 28-ik napjának délelőtti 10 órája** határidőül kitűztetik és ahhoz a venni szándékozó oly megjegyzéssel hivatalnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi L.X. t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legelőbbet igényelők, szükség esetén becsáron alul is elfognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták s azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi L.X. t.-cz. 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Baján, 1900. évi szeptember hó 13-ik napján.

HORÁNSZKY LÁSZLÓ,
kir. bírósági végrehajtó.

Sörcsarnok és ház eladás.

A Sugovicza parton lévő Wagner Ferencz-féle

söröcsarnok a házzal

együtt, úgyszintén a mellette lévő halász-utcai

lakóház

eladandó. Bővebb értesítést ifj. **Wagner Antal** könyvtárús nyújt.

3576. szám.

t. k. 1900.

HIRDETMÉNY.

Tataháza községnek telekkönyvi betétei

az 1886: XXIX., az 1889: XXXVIII. és az 1891: XVI. t.-czikk értelmében elkészítettvén és a nyilvánosságnak átadatlán, az azzal a felszólítással tétetik közzé:

1. hogy mindazok, kik az 1886: XXIX. t.-czikk 15. és 17. §-ai alapján — ideértve e §-oknak az 1889: XXXVIII. t.-czikk 5. és 6. §-aiban és az 1891: XVI. t.-czikk 15. §. a) pontjában foglalt kiegészítéseit is — valamint az 1889: t.-czikk 7. §-a és az 1891: XVI. t.-czikk 15. b) pontja alapján eszközölt bejegyzések érvénytelenségét kimutathatják, e végből törlési kereseteket, azok pedig, akik valamely teherfétel átvitelének az 1886: XXIX. t.-czikk 22. §-a, illetve az 1889: XXXVIII. t.-czikk 15. §-a alapján való mellőzését megtámadni kívánják, e végből keresetüket hat hónap alatt, vagyis az **1901. évi márczius hó 15-ik napjáig** bezárólag a telekkönyvi hatósághoz nyújtásuk be, mert az ezen meg nem hosszabbítható záros határidő eltelte után indított törlési kereset annak a harmadik személynek, aki időközben nyilvánkönyvi jogot szerzett, hátrányára nem szolgálhat;

2. hogy mindazok, akik az 1886: XXIX. t.-czikk 16. és 18. §-ainak eseteiben — ideértve az utóbbi §-nak az 1889: XXXVIII. t.-cz. 5. és 6. §-aiban foglalt kiegészítéseit is — a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzése ellenében ellentmondással élni kívánnak, írásbeli ellentmondásukat hat hónap alatt, vagyis **1901. évi márczius hó 15 napjáig** bezárólag a telekkönyvi hatósághoz benyújtásuk, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő eltelte után ellentmondásuk többé figyelembe vétetni nem fog;

3. hogy mindazok, akik az 1. és 2. pontban körülírt eseteken kívül a betétek tartalma által előbb nyert nyilvánkönyvi jogukat bármely irányban sértve vélik, — ide értve azokat is, akik a tulajdonjog arányának az 1889: XXXVIII. t.-czik 16. §-a alapján történt bejegyzését sérelmesnek találják, e tekintetben felszólalásukat tartalmazó kérvényeket a telekkönyvi hatósághoz hat hónap alatt, vagyis **1901. évi márczius hó 15-ik napjáig** bezárólag nyújtásuk be, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő elmulta után a betétek tartalmát csak a törvény rendes útján és csak az időközben nyilvánkönyvi jogokat szerzett harmadik személyek jogainak sérelme nélkül támadhatják meg.

Egyuttal figyelmeztetnek azok a felek, akik a betétek szerkesztésére kiküldött bizottságnak eredeti okiratokat adtak át, hogy a mennyiben azokhoz egyszersmind egyszerű másolatokat is csatoltak, vagy ilyeneket pótlólag benyújtanak, az eredetieket a telekkönyvi hatóságnál átvehetik.

A bacs-almási kir. jbiroság, mint telekkönyvi hatóság 1900. évi augusztus hó 24.

FICZERE, kir. albiró.

SCHMIDT MÁRTON FIAI

gépgyár és raktár.

BAJA, KASZÁRNYA-UTCZA 6 SZÁM.

Ajánlják-a bajai kiállításon az első díjjal kitüntetett egyszerű és kettős szorítású és folytonosan működő

Mabille

borsajtóikat

és az elismert jóműködésű

szőlőzuzó gépeiket.

Továbbá ajánlják a régi egyszerű szorító csavar készlet helyett **a kettős működésű Mabille szorító csavar alkalmazását**, mely átalakítás a régi csavar beküldése után eszközölhető.

Hirdetés.

A Provália utcában levő, 4 szobából 2 konyhából álló és szép rendezett kerttel bíró

SAROK HÁZAM

szabad kézből eladó, illetve bérbe adandó és azonnal birtokba vehető. **KOCH ARMIN.**

ALAPITATOTT 1862. ALAPITATOTT 1862.

SCHNETZER ERNŐ

ÜVEG-, PORCELLAN-, KÖEDÉNY-, LAMPA-, KÉPKERET- ÉS TABLAÜVEG-KERESKEDÉSE
BAJÁN.

Ajánlja légmentesen záró befőttes üvegeket gyári áron.

Fehér, színes és jegeces üvegből.

Minden háztartásban nélkülözhetetlen.

SZÓLLÓMOSÓ.

Minden közönséges befőttes- és uborkás üvegek legolcsóbb áron kaphatók. **Olcso árok!**

Pontos kiszolgálás!

Kérem tessék elolvasni!

Mondanom sem kell, hogy a légy, mely minden helyen megfordul, még ételünkbe is belelakodik, ezt egy gazdasszonynak sem szabad tűrni, ezért az ételt le kell borítani, de esakis a

sodrony ételborítóval,

mely nálam 8 féle nagyságban és különböző színekben a következő áron kapható:

c/m.	18	20	22	24	26	28	30	32
fill.	40	50	60	70	80	100	120	140

de ezzel még nem tettünk eleget, mert a legyet ártalmatlanná kell tennünk, és ezt legezészerűbben esakis a

sodrony légyfogóval

érhetjük el, melybe egy darabka czukrot vagy gyümölcsöt helyezünk, mi által a legyek naponként ezrével pusztíthatók. — Egy ily sodrony-légyfogó ára 1 korona 20 fillér.

Egyszersmind ajánlom fölülmulhatlan erős és olesó

sodrony ágy- betéteimet,

melynek ára csak 8 korona, ezt kell, hogy a legszegényebb ember is megszerezze, egyrészt olesóságánál fogva, másrészt pedig egészségi szempontból, mert ezáltal a szalma kellemetlen és egészség-telen kigőzölgésétől, valamint a fűgék elszaporodásától megóv bennünket. Az ágy belvillágának mérete hozzám való beküldése után 1 nap alatt a legpontosabban elkészítetik.

Készíték továbbá

ruganyos kocsikuléceket

felakasztható és faláddal 12 koronáért.

SODRONY LÁBTÖRLŐKET

(fekete v. rezesített) nagyság szerint és a következő áron:	c/m	30-50	30-60	30-70	40-70
	fill.	110	130	150	200

(kocsikulés) (kerítés)

Elvállalok mindenféle **sodrony fonatokat**, kertek, szőlők, és udvarok bekerítését, kavics-kosarak, áthányó rosták föld és kavicsnak, ökör-szajkosarak, méhészkövek, baromli ketrecek s minden e szakmába vágó munkák olesón, jól és a legrövidebb idő alatt szállítanak.

ifj. UTRY PÁL, BAJÁN.

Bérbe adó.

A fürdő és zseb-utcai 383 számú

sarok bérházam

azonnal, vagy november 1-én be-költözhetővel

bérbe adó.

LERNER ANTAL.

Le Griffon

valódi francia

szivarkapapír és hüvely.

Kapható minden jobb kereskedésben.

M.K. EGYETEM VECYTANI INTÉZETE:

A KRISTÁLY

SZT. LUKÁCSFÜRDŐI HÉCYFORRÁS

IGENTISZTA BICARBONAT.

ÁSVÁNYVIZ

KAPHATÓ: FÜSZERKERESKEDÉSEKBE, VENDÉGHÁZOKBAN ÉS MINDEN VASUTI ÉTKÉZŐ KÖCSIBAN.

Baján:

Stern Hugó, Drescher Gyula, Gludovác Ferencz utóda, Sarffenberger Lajos, Bruck Pál és Stampfl Jenő jól felszerelt fűszer-, csemege- és ásványviz kereskedésében.

100-300 frtig

havonta megkereshető bármily foglalkozásu egyének által biztos és becsületesen, tőke és risico nélkül, hatóságilag engedélyezett állampapírok és sorsjegyek eladásával az ország minden helyiségében.

Ajánlatok „könnyű kereset” ezimen:

SINGER GYULA

hirdetési irodájába, Budapest. VI. ker. Sziv-utca 56.

Kazal József könyvnyomdája

Baján.

Mindenemü könyvnyomdai munkák a legszebb kivitelben elvállaltatnak u. m.

könyvek, folyóiratok, ügyvédi és kereskedelmi nyomtatványok,

névjegyek, eljegyzési kártyák

báli és esketési meghívók, gyászjelentések, falragaszok, számlák, körlevelek stb.

Nyomatott Kazal József könyvnyomdájában Baján.